

Törvények számvevőszékről, adókról, sportról, népegészségről

A Pódiumban a legfrissebb gazdasági törvényekkel foglalkozunk. Első cikke az Állami Számvevőszékről szóló, 2011. június 20-án elfogadott új törvényt mutatja be, a második cikk a tizennégy gazdasági törvényt érintő módosítás-csomagot ismerteti. A következő kettőben adókedvezményekről lesz szó, az egyikből megtudhatjuk többek között, hogy az államadósság csökkentése érdekében létrehozott alapba befizetett összeggel mérsékelhetjük adóalapunkat; a másik a sport támogatásával összefüggő egyes törvények módosításáról, többnyire kedvezményekről szól. Találkozhatunk még a július 11-én elfogadott népegészségügyi termékadóról szóló törvénnyel is.

Domokos László

elnök, Állami Számvevőszék

Az Országgyűlés 2011. június 20-i ülésén elfogadta az Állami Számvevőszékről (ÁSZ) szóló új törvényt, amely 2011. július elsején hatályba is lépett. Az új ÁSZ-törvény volt az első sarkalatos törvény, ami az Országgyűlés elé került az új Alaptörvény 2011. áprilisi elfogadása után, ami jól mutatja, hogy a közpénzügyek rendbetétele kiemelkedően fontos nemzetgazdasági és nemzetpolitikai érdek. A törvénytervezet a számvevőszék több mint két évtizedes tapasztalataira építve született meg, az előkészítésben az ÁSZ munkatársai is részt vettek.

A törvény – e vonatkozásban is megőrizve az elmúlt két évtized közjogi hagyományait – nem változtat azon a számvevőszéki modellen, amelyet Magyarország 1989-ben, a rendszerváltás utáni első számvevőszéki törvény megalkotásakor választott. Ennek megfelelően a mostani törvény is a hivatali típusú számvevőszék modelljét fogadja el, ami azt jelenti, hogy az ÁSZ kötelező érvényű határozatot és ítéletet ezután sem hoz, ellenőrzési tapasztalatain alapuló magállapításaival, javaslataival, tanácsaival segíti az Országgyűlést, annak bizottságait és az ellenőrzött szervezetek munkáját. A törvény azt is újra rögzíti, hogy a számvevőszék az Országgyűlés legfőbb pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, amely az Országgyűlésnek alárendelve látja el feladatát. A jogszabály mindeközben három területen

- a számvevőszéki jogosítványok,
- a függetlenségi garanciák, illetve
- az átláthatóság

területén komoly megújulást hoz.

1. HATÉKONYABB ELLENŐRZÉST TESZ LEHETŐVÉ AZ ÚJ ÁSZ- TÖRVÉNY

Az újrakodifikálást elsősorban az tette szükségessé, hogy az eddig érvényes jogi szabályozás meghaladottá vált, a jelentősen megváltozott hazai és nemzetközi gazdasági környezetben nem volt alkalmazható, az elavult rendelkezések nem segítették a számvevőszéki jelentések hasznosulását. A törvényből leginkább azok a garanciális elemek hiányoztak, amelyek lehetővé tették volna a közpénzek hatékony és gyakorlati következményekkel járó ellenőrzését. Az ellenőrzött jogi következmények nélkül tagadhatták meg az együttműködést a számvevőkkel, illetve az sem járt szankciókkal, ha a jelentésekben megfogalmazott megállapításokat és javaslatokat figyelmen kívül hagyták. Az új törvény elfogadása ebből a szempontból új időszámítás kezdetét jelenti a számvevőszéki ellenőrzésben, a korábbi szabályozás megengedő szabályainak helyére ugyanis konkrét cselekvést előíró rendelkezések léptek, amelyekhez szoros határidők tartoznak.

► A törvény kimondja, hogy az ellenőrzések lefolytatása és megtervezése érdekében az ellenőrzött szervezetnek meg kell adnia az ellenőrzéshez szükséges tájékoztatást és rendelkezésre kell bocsátania a szükséges dokumentumokat. A közpénzek pazarlása esetén az Állami Számvevőszék elnökének lehetősége van arra is, hogy kezdeményezze a keretek zárolását vagy akár az állami támogatások folyósításának felfüggesztését. Az ellenőrzött szervezet vezetője köteles a jelentésben foglalt megállapításokhoz kapcsolódó intézkedési tervet összeállítani és azt határidőre az Állami Számvevőszék elnökének megküldeni, míg a korábbi szabályozásban ilyen kötelezettség nem szerepelt. Az Állami Számvevőszék erejét nagyban növeli, hogy a számvevőszéki ellenőrzéssel kapcsolatos kötelezettségek megszegéséért a jövőben a bíróság akár három évig terjedő szabadságvesztést is kiszabhat. A törvény lehetővé teszi azt is, hogy kisebb jogszabálysértés, illetve pazarló gyakorlat esetén az Állami Számvevőszék elnöke figyelemfelhívó levéllel forduljon az ellenőrzött szerv vezetőjéhez, akinek ebben az esetben is kötelessége a szükséges intézkedést megtenni és erről az ÁSZ elnökét értesíteni.

► A számvevőszék hatékony munkavégzéséhez elengedhetetlen a független működés, az új törvény pedig komoly előrelépést jelent ebből a szempontból és összhangban van a nemzetközi trendekkel is. A jogszabály több olyan előírást is tartalmaz, amely a pénzügyi, az intézményi és a szervezeti függetlenséget a gyakorlatban is garantálja. Ezek legfontosabbika, hogy az Állami Számvevőszék továbbra is csak az Országgyűlésnek van alárendelve, a jelentések, illetve az abban foglalt megállapítások, következtetések pedig bíróság vagy más hatóság előtt nem támadhatók meg. Fontos kitétel, hogy az ÁSZ az ellenőrzések szakmai szabályait, módszereit maga alakítja ki: az új törvény nem tér ki részletesen az ellenőrzések módszertanára, erről és az ellenőrzések egy részének kiválasztásáról, az ellenőrzések céljainak, programjának, ütemezésének kialakításáról a számvevőszék dönt. Továbbra is a függetlenség egyik záloga, hogy nem jelölhető az Állami Számvevőszék elnökévé olyan személy, aki a megelőző négy évben tagja volt a kormánynak vagy bármely párt országos, központi szervezetében választott vezető tisztséget töltött be. Garanciális elem az is, hogy a törvény rendelkezése alapján az Állami Számvevőszék elnöke a számvevőszéki munkával és az államháztartással kapcsolatos jogszabályok előkészítésében részt vesz.

A törvény lehetővé teszi, hogy az ÁSZ rugalmasan tudjon reagálni az új kihívásokra.

► A törvény kiemelt helyen kezeli az átláthatóságot is, ami szintén megfelel a nemzetközi standardoknak. Az új jogszabály rögzíti az ÁSZ által már korábban is követett gyakorlatot, miszerint a számvevőszék minden jelentése nyilvános. Ez azt jelenti, hogy a számvevők megállapításait minden érintettnek, azaz az állami döntéshozókon és a közpénzügyekért felelősséget viselőkön túl minden egyes adófizető magyar állampolgárnak joga van megismerni. A működés átláthatóságát szolgálja, hogy az ellenőrzési módszereket és az alkalmazott szakmai szabályokat a számvevőszéknek nyilvánosságra kell hoznia. A transzparenciát növeli az is, hogy a törvény letisztult belső szervezeti struktúrát hoz létre és az eddig a főtitkár kezében levő operatív jogosítványokat újra visszarendeli az elnökhöz, azaz egységesíti az ÁSZ irányítását.

Az új törvény egy szigorú, következetes, átlátható, független, hatékony és közérthető számvevőszék alapjait tette le, ezzel lehetővé vált, hogy az eddiginél nagyobb súlya legyen a számvevőszéki ellenőrzéseknek és a jelentésekben foglalt megállapításoknak, a szervezet pedig hatékonyabban léphessen fel a közpénzek védelmében.